

сконцентрований капітал не спрямовується на інвестування національного виробництва, не може бути використаний для підтримки соціальної інфраструктури, об'єктивно сприяє зростанню податкового тягаря, що в свою чергу ще більший обсяг економіки заганяє в тінь.

При визначенні шляхів детінізації економіки передусім врахувати що вона буває неформальною, прихованою і кримінальною. Кримінальна економіка повинна підлягати викорененню шляхом адміністративно-каральних методів із метою оздоровлення української економіки. Неформальну і приховану частину тіньової економіки необхідно легалізувати безкарно, з метою зростання економіки.

Для вирішення проблеми обмеження масштабів тонізації необхідно забезпечити чіткість і однозначність дії законів, здійснити масштабну податкову реформу, провести судову реформу, ліквідувати інституційні й адміністративні перешкоди ведення бізнесу, створення механізмів надійного захисту прав власності всіх учасників економічного життя, сформувати систему контролюючих служб та якісного кадрового забезпечення [4, с. 161].

Успіх у боротьбі з тіньовою економікою можливий лише за умови свідомою масової підтримки суспільства, а це, у свою чергу, можливо лише за наявності високого рівня довіри громадян додержавних інститутів влади і управління.

Література:

1. Мазур І. Корупція як інститут тіньової економіки. *Економіка України*. 2005. № 8. С. 68-74.
2. Августин Р.Р. Формування інституціонального механізму регулювання тіньового сектору та економічного зростання. *Научные труды ДонНТУ*. 2014. № 3. С. 185-189.
3. Тищук Т.А., Харазішвілі Ю.М., Іванов О.В. Тіньова економіка в Україні: масштаби та напрями подолання: аналітична доповідь. К.: НІСД, 2011. 96 с.
4. Новий курс: Реформи в Україні 2010-2015 рр. URL: <http://archive.nbuv.gov.ua/books/2010/10nandop1.pdf> (дата звернення: 22.01.2019).

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ «ЕФЕКТИВНІСТЬ»

Хоменко А.Ю.

*Науковий керівник: Антощенкова В.В., к.е.н., доцент
Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка*

Економічна ефективність є складною категорією економічної науки. Складність виявляється в тому, що існують різні трактування вимірювання результатів і витрат виробництва. Поклавши в основу вимірювання ефективності певні правильні принципи, дослідники порушують їх.

Відбувається підміна результатів виробництва витратами. Враховують не всі результати чи витрати діяльності при розрахунку узагальнювального показника. Результати діяльності не відповідають витратам на її здійснення. Визначенню сутності поняття ефективності присвячена велика кількість наукових праць. Водночас поняття «економічної ефективності» потребує детальнішого аналізу. Предметом дискусій економістів залишаються такі питання, як економічна природа нормативів економічної ефективності, ступінь диференціації цих нормативів за галузями [1].

Термін «ефект» (від лат. Effectus – дія, результат) в широкому розумінні означає результат будь-якого процесу. Тому і ефект і результат можна розглядати як синоніми. Однак, як відмічають деякі автори, у деяких випадках ці терміни розмежовують. При цьому під умовним поняттям економічний результат мають на увазі загальний результат (зокрема, виручка, дохід), а під поняттям економічний ефект – чистий результат (зокрема, прибуток). Що стосується категорії «ефективність», то вона на відмінну від «ефекту» є значно ширшим поняттям і враховує не лише отриманий результат, але й витрати, які були затрачені на його отримання. Разом з цим, при визначенні ефективності потрібно приймати до уваги умови в яких був досягнутий даний результат і як це вплине в подальшому на діяльність підприємства.

Мочерний С.В., Єрохін С.А. та Каніщенко Л.О. стверджують, що економічна ефективність – це досягнення найбільших результатів за найменших витрат живої та уречевленої праці. Вона є конкретною формою вияву дії закону економії часу. В умовах капіталістичного способу виробництва узагальнюючим показником економічної ефективності є норма прибутку, а також продуктивність і фондомісткість праці, фондовіддача і фондомісткість продукції, матеріаловіддача і матеріаломісткість продукції, економічна ефективність капітальних вкладень, нової техніки, енергомісткість продукції та ін. [2, с. 282]. Отже, економічна ефективність являється комбінацією ресурсів, що дозволяє досягти максимального випуску товарів з найменшими витратами. Такий висновок базується на тому, що суперництво між підприємствами за економічно вигідні умови виробництва та реалізації продукції з метою отримання максимального прибутку спонукає виробників до більш раціонального використання основних фондів.

Шеремет О.Д. і Сайфулін Р.С. вважають, що ефективність є однією з найскладніших категорій економічної науки. Вона виступає основою побудови кількісних критеріїв цінності прийнятих рішень, використовується для формування матеріально-структурної, функціональної і системної характеристик господарської діяльності [2].

В ринкових умовах поняття «ефективність» тісно пов'язане з використанням фінансово-виробничих ресурсів. Це зумовлено тим, що метою кожного суб'єкта господарювання є отримання найвищого результату, досягнення якого стає можливим за умови оптимального формування й ефективного використання всіх видів ресурсів. Саме тому визначення, які наведено в економічній літературі, зводяться в основному до того, коли

ефективність пропонується розглядати як відношення результату діяльності (процесу, операції, проекту) до витрат, що зумовили його отримання.

Аналізуючи теоретичні підходи як вітчизняних, так і зарубіжних науковців до економічної сутності «ефективності», Білик М.Д. називає такі характеристики: якісний результат певної діяльності, що характеризує її продуктивність; результат ефективного та раціонального використання всіх видів ресурсів; співвідношення конкретного кінцевого результату до витрат, що забезпечили його отримання [3, с. 365].

Отже, про надзвичайну важливість понять «економічна ефективність» та «ефективність діяльності» говорить значна увага до них з боку економістів. Це зумовлює існування багатьох визначень та значних відмінностей у сутності цих понять. Узагальнивши їх робимо висновки, що поняття економічна ефективність є похідним від поняття економічний ефект, яке відображає в абсолютному вираженні отриманий економічний результат. Вона визначається співвідношенням економічного ефекту до певних витрат чи ресурсів, які було затрачено для його досягнення. В межах затратного підходу, економічний ефект співвідносять з витратами в цілому, а в межах ресурсного – з витратами певних видів ресурсів (матеріальних, трудових, фінансових). Економічна ефективність діяльності підприємства є різновидом економічної ефективності, яка відображає ступінь використання ресурсів і засобів, які знаходяться у розпорядженні підприємства.

Література:

1. Мельник Л.Г., Корінцева О.І. Економічна підприємства: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга». 2004. 412 с.
2. Мочерний С.В., Єрохін С.А., Каніщенко Л.О. та ін. Основи економічної теорії. – К.: Знання, 2000. 463 с.
3. Шеремет А.Д., Сайфулін Р.С. Методика фінансового аналізу. М.: ИНФРА–М, 1996. 176 с.
4. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2005. 592 с.

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИБОРУ СИСТЕМИ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Хорова М.А.

*Науковий керівник: Прокопенко М.В., старший викладач
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Ціна – це складна економічна категорія. У ній фокусуються практично всі основні економічні стосунки в товаристві. У зв'язку з цим розгляд і аналіз системи ціноутворення завжди є актуальною проблемою.

Дослідження в області ціноутворення і ціноутворюючих чинників численні і різноманітні, але ця тема вимагає постійних дослідницьких робіт,